

Zbornik o Ivanu Ančiču

Zbornik radova sa znanstvenoga skupa „Fra Ivan Ančić Dumljanin, 1624.-1685., Tomislavgrad, 13.-15. svibnja 2010.“, Knjižnica Tihi pregaoci, Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, svibanj 2011., 431 str.

U Tomislavgradu je od 13. do 15. svibnja 2010. održan međunarodni znanstveni skup o fra Ivanu Ančiču, a istoga mjeseca sljedeće godine izašao je zbornik radova o ovome poznatom franjevcu iz XVII. stoljeća. Edicija pripada knjižnici Tihi pregaoci, jedanaesta je u njezinu nizu i obaseže impresivnih 431 stranicu.

Nakon Kazala i Predgovora, koji je napisao prof. dr. sc. Pavao Knežević, slijedi šesnaest znanstvenih radova, i to povijesne, filozofske, teološke, lingvističke, književne i mariološke tematike.

Zbornik otvara (9. – 30. str.) članak R. Barišića i M. Jerkovića kojim izvješćuju o vjerskim prilikama na zapadnome obodu Osmanskoga Carstva za života Ivana Ančića (takav je i naslov rada), a u kojemu autori propituju vjersku i političku stvarnost na spomenutim područjima. Slijedi rad (31. – 56. str.) I. Dugandžića „Fra Ivana Ančića *Pater noster*“ koji ilustrira literarno-teološke osobine Ančićeva opusa, ujedno analizirajući Ančićev *Očenaš*. Dalje I. Musić i M. Buntić pišu o filozofskoj izobrazbi fra Ivana Ančića (57. – 68. str.). S. Kutleša piše o filozofskim fragmentima u Ivana Ančića (69. – 81. str.) stavljajući naglasak samo na neke filozofske elemente u Ančićevu tumačenju molitve *Očenaš*. Teološki rad M. Kovačića „Prisveti križ Isukarstov i križ Karstiana. Teologija križa fra Ivana Ančića između nasljedovanja serafskog oca Franje i prilika u zemlji bosanskoj : regnavit a ligno Deus“ na str. 83. – 107. biranim rječnikom raspravlja o Ančićevoj teologiji križa ispitujući može li se Ančića smatrati izvornim misliteljem ili sintetičarom misli svojega doba. Mariološki rad autorice H. Mihanović Salopek „Mariološka metaforika u djelu Vrata nebeska Ivana Ančića“ (str. 109. – 128.) diskutira o Ančiču – promicatelju europskoga humanističkog civilizacijskoga kruga na području osmanske vlasti u BiH. Na str. 129. – 164. čitamo članak

K. Čvrljka „Post u djelu Vrata nebeska i život vicchni (1678.) fra Ivana Ančića Dumljanina: ‘Uztegnutye od yizbina ... uztegnutye poxude, i razborstvo u svemu’ : (U retrospekciji antičke, patrističke, medievalne i renesansne tradicije)“, koji se može predstaviti kao autorov doživljaj Ančićeva viđenja posta i njegova smisla. Dalje, na str. 165. – 184., A. Lučić piše o „Živosti ‘prilika’ u Ančićevoj prozi“; autor daje kompleksno tumačenje izraza „prilika“ u smislu „dokaznog sredstva kojim se potkrepljuje moralna poruka, oslikava misao, oživljuje pričalački čin“.

Ovim se člankom zaključuje filozofsko-mariološko-teološka tematika, a novu skupinu članaka, onu jezično-književnu (najuže rečeno), otvara rad glavnoga urednika P. Knezovića koji propituje „Latinski u *Porta caeli et vita aeterna* Ivana Ančića“ (str. 185. – 199.). Knezović piše o uporabi latinskih citata u Ančićevim djelima, navodi njihov broj, način uporabe te pokušava utvrditi postoji li neko načelo kojim se Ančić vodio pri njihovu navođenju. Autorica I. Beljan (str. 201. – 218.) piše članak „Exempla u djelima fra Ivana Ančića i sudovima književne povijesti“, u kojem propituje izvore „exempla“ kao i njihov smisao i mjesto u strukturi teksta. M. Palameta na str. 219. – 249. radom „Književni uzori fra Ivana Ančića i zavičajna pučka kultura“ nastavlja istom mišlju da je Ančićovo djelo, sudeći i prema citatima kojima obiluje, upravljeno katoličkomu kleru u hrvatskim krajevima i pripada području pastoralne teologije. B. Tafra i P. Košutar iznose viđenje „Novoštokavskih obilježja hrvatskoga književnoga jezika u 17. stoljeću“ (str. 251. – 266.), a na tragu mišljenja da je XVII. stoljeće početak standardizacije hrvatskoga jezika autorice istražuju mjesto Ančićevih djela. „Forsitan superflua sunt: Ančićev *thesaurus perpetuus* i jezična pragmatika“ naslov je rada Š. Deme (str. 267. – 282.) u kojem autor promatra pojavne oblike neizrečenoga, a ipak na druge načine prenesenoga u tome djelu. O Ančićevu prevodilaštvu raspravljaju L. Boban i J. Grubeša u radu na str. 283. – 302. naslovljenime „Ančićevi prijevodi glagolskih konstrukcija“; u njemu se dotiču Ančićevih latinskih citata te se osvrću na njihove prijevode i/ili parafraze. U sljedećem članku (str. 303. – 320.) M. Grčevića i I. Franjić s naslovom „Posebnosti Ančićeva slovopisa nadopunjavaju se, a djelomice i ispravljaju, kroatističke spoznaje o slovopisnim rješenjima i zamislama

fra Ivana Ančića. Posljednji članak ovoga zbornika jest onaj A. Tvorčić na str. 321. – 338. čiji naslov glasi „Slovopisna i jezična obilježja u Ančićevu *Ogledalu misničkom* (1681.)“; u njemu autorica prikazuje posebne grafolingvističke značajke navedenoga djela, kao i neke druge (uglavnom grafičke) posebnosti djela.

Od stranice 339. do 413. nalazi se Ančićev tekst *Svrhu Zdrave Marije* kao logičan slijed izdanja knjižnice Tihih pregaoci, naime u svakoj je ediciji odabrani tekst franjevca o kojemu se govori. Izdanje su s osobitim marom priredili P. Knezović i R. Barišić koji na početku donose pravila prema kojima su transkribirali. Na kraju zbornika R. Barišić prikazuje kroniku skupa; slijede još Životopis i bibliografija Ivana Ančića te Kazalo imena osoba i mjesta.

Zbornik o Ivanu Ančiću predstavljen je u Šibeniku 19. svibnja 2011, u tamošnjoj Gradskoj knjižnici J. Šižgorića kao svojevrsan uvod u dvanaesti skup Tihih pregalaca o Mati Zoričiću. Predstavili su ga akademik Radoslav Katičić, prof. dr. sc. Diana Stolac te prof. dr. sc. Pavao Knezović. Predstavljajući nisu krili zadovoljstvo novim izdanjem kao najopširnijim, a moglo bi se reći, i najkvalitetnijim dosad.

LUCIJA RADOŠ